

KAUNAS

Istoriski bruožai

Laikinoji mūsų sostinė Kaunas, padavimais sekant, įkurtas kunigaikščio Kuno (Kauno), kurio vardu vadinamas ir pats miestas. Tai buvo dešimtametėje šimtmečio. Kaunas pradėjo įgarsinti Algirdo ir Kęstučio laikais, kaip stipri ir svarbi tvirtovė, kuri nekamtą kryžiuočiams atėmė jėgas. Pirmasis mušis ties Kaunu įvyko 1313 m., kovo 14 d., vadovaujant ir ginant Kauno pilį Kęstučio sūnui Vaidotui, turint 5,000 karių. Kryžiuočiai užimti Kauną, plaukė laivais Nemunu. Jų kariuomenė buvo gana stipri ir gerai apginkluota. Ir Vaidotas gynėsi iki paskutinio, tik Verbu sėkmingai kryžiuočiai įsiveržė į pilį ir patį Vaidotą paėmė nelaisvėn. Tuoj pribuvo ir Kęstutis su antruoju savo sūnum Vytautu, bet jau buvo per vėlu. Ir Kaunas liko gaisrų žaroje. Tik vėliau Kęstutis atsiėmė Kauną ir pastatė naują pilį. Bet 1383 m. kryžiuočiai vėl paėmė ir sugriovė pilį. Tada jie patys nutarė sau pastatyti stiprią tvirtovę. Parsigabeno Nemuno upę visą medžiagą tvirtovei, prie kurios dirbo 60,000 darbininkų ir keli tukstančiai arklių; per kelias savaites pasistatė stiprią tvirtovę, pramindami "Ritterwerden" (Karių salą), apsupdami perkasu iškastu iš Neris į Nemuną.

Vytautas Kauną kultūrinai

Vytautas tėvui mirus manė Kauno pilį užimti, bet vieno žvejo išdavimas sutrukdė jo sumanymą. Ir 1384 vėl rengėsi atsiimti Kauno pilį. Spalio 24 d. tais pačiais metais po sunkių kovų Vytautas atsiima iš kryžiuočių Kauną su išgriausta pilimi. Kryžiuočiams į pagalbą buvo atėjęs pats didysis mistikas Konradas Valdemoras, bet nieko nelaimėjo. Pilies griuvėsiai išlikę iki šių dienų. Žmonės pasakoja, kad pilies požeminuose urvuose miega šar-

vuoti karžygiai, kurie savo laiko susilaukę, atsikels vaduoti kraštą iš priešų.

Kaunas po kovų virsta prekybos miestu. 1398 m. Vytautas Kauną užleidžia kryžiuočių suvažiavimui politikos reikalais. Ir vėliau pats Vytautas imasi Kaune kelti prekybą, pramonę, kviesdamas vokiečių pirklis ir užmegzdamas santykius su užsieniu: švedais, anglais, olandais, padarant vieno milijono dukatų (pinigų vardas) apyvartą. Bet pamažu ir patys vietos žmonės pradeda kultūros kilimą suprasti, imasi mokintis iš svetimųjų. Paskui Vytautas rūpinasi Kauno išpuošimu: statydamas gražius namus, atstatydams pilį, pastatydams sv. Onos bažnyčią ant Nemuno kranto ir antrą — gotikos stiliaus, kurios liekanos šandie vaiduoja Perkuno šventykla.

1655 m. Kaunas daug nukentė, nes buvo vedamas nevykęs karas su švedu karalium Gustavu Adolfu, tik vokiečių karaliui Ferdinandui visą žygį sulaukius, pradėjo atsigrąžti. Bet 1731 metų ugnis Kauną paliko pelenuose. Nuo to laiko į Kauną mažai buvo atsižiriama, nes lenkų karaliai laikė Kauną, tik antraeilį miesteliu ir leido jam trūkti. Kauno prekyba puolė iškas tarp Nemuno ir Progelio perkasą, įkuriant Karaliaučiaus miestą konkurentu Kaunui prekybos žvilgsniu. Tik karaliaus Stanislovo Poniatauskio laikais Kauno prekyba atgijo, padarydama į pusę milijono dukatų apyvartos. 1794 m. prijungus prie Prūsų visą Užnemunę (Suvalkiją) Kauno prekyba sumenkėjo. 1800 metais vėl ugnis skaudžiai palietė, o 1812 m. iš Rusijos francūzų kariuomenė bėgdama degino likusias Kauno vietas. 1817 m. buvo tik 300 namų.

Šandien Kaune verda visas mūsų valstybinis ir kultūrinis gyvenimas. — Ukininkas.

KARALIAUS SALIAMONO IŠMINTIS

(pabaiga)

Saliamonas laiko Liuciperių...

Liuciperius išgirdęs tuos Saliamono žodžius labai nusigando ir tuojau liepė sukaustyti reitežius. Tuojau visi velniai ir velniukai ėmėsi darbo padarė reitežius ir sukaustė Saliamoną. Nuo to Saliamonas labai perpyko, pasitampė į kairę, reitežiai sužvangė, bet netruko, pasitampė į dešinę, reitežiai su triukšmu nupuoė. Velniai sumišė išbėgiojo nuo Saliamono, bet Liuciperius visus juos sušaukė ir įsakė padaryti naujus reitežius ir pirmiausiai Liuciperius išmėgins juos pats ir jei juos nesutrauks, tai ir Saliamonas neįstengs tą padaryti. Darbą pradėjo. Velniai stropiai kausė žiedą su žiedu, o Saliamonas stropiai sekė jų darbą ir ant kiekvieno kaustymo stropiai tardavo: Amen. Sužvangė plieniniai reitežiai, užmovė juos Liuciperiui ir stropiai ėmė kaustyti savo peklišką karalių. Dručiai, dručiai jį sukaustė ir paskiausiai Saliamonas ištarė garsiai — Amen. Su baisiausia pajėga pasitampė Liuciperius, bet reitežiai stropiai sukaustyti žodžių amen, nei kiek nepasiliuosavo. Ilgai traukėsi Liuciperius, visai mėgino, bet taip ir pasiliko reitežius. Visi velniai labai

persigando ir parpuolė prieš Saliamoną meldė, kad jis paluosuotų jų peklišką karalių ir paliktų juos peklio jų karalystėj.

Ką dabar velniai veikia?
Saliamonas su viskuo sutiko, bet atsisakė paluosuoti Liuciperių nuo reitežių, vieną sąlygą, kad velniai jį anksčiau Kristaus ir šventųjų tėvų nuneštų prie rojus vartų. Velniai tuoj labai apsidžiaugė ir pastvėgė nunešė Saliamoną prie rojus vartų. Koks gi buvo nustebimas sv. tėvų, kada jie atėjo prie rojus vartų pamatė Saliamoną laukiant Kristaus su kuriuo jisai įėjo į dangų.

Ir nuo to laiko tarpe žmonių pasklydo daug legendų, kad seniau vaikiojasi velniai po pasaulį gaudydami žmones dabar užimti reitežių pylavojimu. Ir prieš metus iki Kristaus gimimo jie beveik visi nupieluė, palieka tik kaip per plauką, bet kada per Velykas užgieda "Dievas gema," reitežiai momentaliai darosi sveiki ir pieluoja jie jau šimtmečius, bet nieko nepadaro. Ir per didelę karaliaus Saliamono išmintį žmonės atsikratė velnių. Žmonės, kurie dirba šventom dienom, Dievo duotom poilsiui daro didelę nuodėmę, nes padeda velniams pieluoti reitežius...

KAS MUMS PADEDA NUTAUTĖTI

Rašo V.čių J-as

Apie nutautėjimo reikalus, mes, amerikiečiai daug ir labai daug atsikratyti. Tėvai kai kurie ir gyvybę apmokėtu, kad tik jo sunas ar dukte lietuviai ir lietuvaitė liktu. Tai mums, svetimoji šaly gyvenantiems yra labai ir labai brangintina. Brangi mums tėvynė, brangi lietuvių kalba. Mes tiek viena, tiek kita gerbiame, mylime. Tiesia, kalba mums kiek daugiau barbarizmo turi, kaip Lietuvoje gyvenantiuose. Na, bet mes mokame tokią kalbą, kokios mus išmokė mūsų tė-

liai, mes tai gerai žinome. Bet, mes, kai tik gauname progos kur kokį teisingesnį žodį gauti, tuoj stengiamės barbarizmo pamiršti ir kalbėti grynai lietuviškai, taisyklingai.

Atvažiuoja iš Lietuvos kuris nors inteligentas žmogus, mes tuoj stengiamės prisiklaudyti jo gyvai kalbai, stengiamės išmokyti taisyklingai lietuviškai, nes, sakau, mums mylimiems savo tėvų šaly ir jų kalbą, apie kurios gražumą ir Amerikonų spaudoje randame puikiausių aprašymų, trokštame trokštame taisyklingai grynai lietuviškai kalbėti, trokštame lietuviškai rašyti ir mokyti.

Apilčiai!

Taip, vienas kitas Lietuvos inteligentas mūsų labai gražiai lietuviškai pamoko, nurodo tąs ką, kuriuo mes gauname suvokti kelią į taisyklingą lietuvių kalbą. Tokiems mes labai ir labai dėkojame. Bet, nelaimė, daugelis tiek artistų, tiek poetų, tiek kitokių, mus taip skaudžiai apvilia ir tiek mus per metų metus tautintą darbą, lietuvių, grynintą kalbą, patrempia, kad asara iš akies rieda, kai matai, jog lietuvis, Lietuvos tikras sunas, taip mums pasitarnauja, taip mums padeda. Tai ne padeda, bet mus ir mūsų stengiamąsi lietuvi ir kitus lietuvi, — paniekina, to darbo atbaudo. Ir patys nepastebi kaip.

Ogi, štai. Vos iš laivo išlipo, tuoj turi progos kalbėti taip, kaip mes norimė jau ir pamiršti. Tuoj susiduria su barbarizmais ir, per savaitę laiko taip jis puikiai juos "iškala," kad ir kalbėdamas ir rašydamas, jau jų daugiau privaro, kai nieko nežinodamas apie gryną lietuvių kalbą.

Tuoj jau sale, vadina svetainė, tuoj "fonių krėsti" pradeda, "džiokus," "kriaučius," "šliaučius," "gazietas" ir visus kitus žodžius pradeda vartoti. Ir didžioji lietuvių dalis, kuri nemoka taisyklingai lietuvių kalbos, tai ima "grynų pinigų."

Norime būti lietuvi!
Zinoma, toki lietuvi ponaičiai, mums, Amerikos lietuviams suteikia meškos patarnavimą ir labai prašomi, kad tu nepašalintum mums "importų" neskleisti. Mes jų daugiau turime, kai reikia! Jei nenorit mums parodyti to, ko mums reikia, tai tokių pavyzdžių mums visai nereikia! O ir Lietuvos ponai, progai esant, tegul informuoja vykstančius į čia, jei nori, kad

Kad palaikyt laibą figurą, nieks negali užginčyti teisingumą to patarimo:
"SIEK LUCKY VIETŲJ SALDUMYNO."

Pagryu Maisalienė
Kada maisalienė pagryu ir pareiškimų būna nuodugnai išskūfenta, tai negalima ten surast užginčijimo to fakto, jog apkepinimo procesas atžymi Lucky Strike, kaip angstos kokybės cigaretė. Apart savo puikių tabakų, Lucky Strike naudoja tokį išimtiną kaitinimą, kuris pralinina nešvarumus ir subrandina jo kvapną iki pilnam rūkymo pasitenkinimui. Štai kodėl 20.679* daktarai, štai kodėl žymūs žmonės iš visų gyvenimo sričių, skelbia Lucky Strike nuopelnus.

(PASIRASO)
Šis paduodamas skaitlines patvirtino ir patvirtino L.V. BRAND ROSS BROS. - IR MONTGOMERY, oficialūs Šaltmenų Patikrintojai ir The American Tobacco Company, Incorporated.

The Lucky Strike Sokių Orkestra ir toliau kiekvieną subotą vakarų skleis savo muziką, nuo vieno vandenyno iki kito, per N. B. C. radio tinklą.

June Jordan
Muzikālės Komedijos Zvaigždė

"SIEK LUCKY VIETŲJ SALDUMYNO"

"It's toasted"
Nepoškozuj krk—Nenuti ku kaši.

© 1929, The American Tobacco Co., Manufacturers

HOLLAND AMERICA LINE
Tiesias linijas per Rotterdamą ir iš visų dalių LIETUVOS
Laivai kas savaitę
Nepiligrimi patogumai
Mes prigibeltine gauti reikalingus dokumentus (affidavits). Musų žmonės sutvarko visas smulkmenas, ir keleiviams rūpinamėsi nuo pradžios kelio iki pabaigos.
Kainos ir laivų tvarkaitis pateniamas paprasčiaus.
Rezervavimui ir informacijai detali rašyk bile vietiniam agentui arba HOLLAND AMERICA LINE 24 State Street, New York

TIESIAI Į KLAIPĖDĄ

Visi lietuviai, kurie nori be vargo ir be persėdimų nuvykti į Tėvynę Lietuvą, privalo registruotis važiuoti šiais BALTIC AMERICA LINIJOS LAIVAIS:

LIEPOS 20 — "LITUANIA"
RUGP. 10 — "ESTONIA"

Liėpos 20, "LITUANIA" Laivu
Į LIETUVĄ PLAUKS JURGIS SKINDERIS

Informacijų klauskite pas vietinius Baltic American Linijos Agentus.

Tel. Stog 0783 Notary Public
Juozas Levandauckas GRABORIUS
Patarnauju visiems be skirtumo, pamsamdau automobilius kiekvienam reikalui, vestuvėms, krikštynoms ir taip pat pažinėjimams. Kainos žemos.
Atėkite ir Persitikrinkite
107 Union Avenue, Brooklyn, N. Y.

